

Nyakig a *poszt*ban feszt

Maxim II.

Plágium – kiáltotta a szerkesztő, kiáltotta Maxim. Ritkán kiabál egyébként, csak ha a helyzet megkívánja, máskor kimérten, halkán beszél, vagy nem is beszél, és csak a hallgatásai közepette érted meg, hogy mit mond. Plágium, harsogta ismét. Gondolta, az előbb nem hallottam az elvonuló betonkeverő kamionok miatt. Figyeltem a hatalmas hengereket, amint forognak olajos tengelyükön, és ismét a lírai habarcs jutott eszembe. Úgy működnek, mint te meg én, csak nagyobbak – mondta Maxim –, háromszor megkerülöd a várost, és forgatod magadban a roppant tömegű masszát, a téma az utcán van. Ekkor vált világossá számomra, hogy miben különbözik a ma írója a tegnaptól. Míg a tegnap írója igyekezett valami olyat kikeverni, ami szilárd és megbonthatatlan, lerombolhatatlan (hál’ isten, a siker elmaradt), addig a ma írója bebizonyítja, hogy minden kikezdehető, a törmelékekből pedig bármi más felépíthető. A tegnap emberének költészete beton-költészet – a betonöntés és táblarakosgatás fenegyerekei ők –, ezzel szemben a ma emberének már meg sem fordul a fejében az építés törvényeit hirdetni, a „mesterember pozícióból” átálltunk guberáló, törmelékkel babráló pozícióba. Így közelíthető meg csak igazán Maxim felháborodása, mert ahol ez a *poszt* van feszt, ott plágiumot kiáltani a valódi plagizálás. Mégsincs ebben a városban egyetlen ember sem, aki azt mondaná: Nézze, kedves szerkesztő úr, emberek vagyunk, mindannyian ugyanarra gondolunk, csak másképpen. Semmi értelme annak, hogy valami tartósat és lezártat alkossunk – folytatja Maxim –, sokkal inkább arra kell törekednünk, hogy nyitva hagyjunk ajtót, ablakot, így bárki beléphessen a szövegünkbe – hagyjuk, hogy egyenek a tényérkánkból, igyanak a pohárkánkból, és aludjanak az ágyacskánkban, hagyjuk, hogy más is a bőrén tapasztalja a létünket.

Az Úr is azt hitte, hogy építménye, a világ, erős lesz, masszív, és örök-ké tart. Mostanra látja, hogy a részecskék túlságosan izgágára sikeredtek. És az állandó mozgások, finom kis rezgések szétrázzák a testet. Ennek köszönhető, hogy a későbbi korok embere már nem fogadja el egyetlen, legitim vallásként a kereszténységet, és új isteneket, új vallásokat talál fel magának, amelyek ezt a világot újra összerakni rendeltettek – gondoljunk csak a *taóra*, amely a belső békét, harmóniát hangsúlyozza. A részecske – az emberi test – azonban már sokkalta jobban megszerkesztett. Úgy lát-szik, tanult a Teremtő saját hibájából. Ezért lehet az is, hogy csak egyetlen spermasejt juthat el az anyaméhig. Ha a kifejlődött test részecskéi is olyan izgágák lennének, mint maga a föld minden élőlényével, életünk kataszt-rofálisan megváltozna – mert ezután már nemcsak a gondolatok ráznák össze bennünk a szart.

Napok óta gyötrődöm – vagy sokkal inkább gyötröm magam. Szeretek több dolgot egyszerre csinálni, szeretem, ha több szálon fut a cselekmény, és akárhogy is nézem, a „gyötröm magam” mégiscsak bonyolultabb cselekvés(sor): egyszerre vagyok cselekvője és elszenvedője az eseményeknek, én vagyok a messiás és a megváltott. Szóval, azt hiszem, gyötröm magam – de legalábbis a gyötrődés mozzanata bizonyos. Ha aludni akarok, rám tör az íráskényszer, ha írni akarok, mindig bealszom. Így megy ez hetek óta, Maxim meg áll a hallban, vakarja a fejét, várja, hogy mi fog történni vele. A sarkamba nőtt, mint az árnyék, ő a legérzékenyebb pontom, Akhilleusszá avat engem. Hosszú ideig tart, mire rájövök, valamit tenni kell, kabátot veszek, és elindulunk megmártózni az éjszakában, akárha a Styx vizében. Az éjszakai város nyíló virág, ránk vár (rám és Maximra), arra, hogy beporozzuk. És mi utcáról utcára járunk, kimondunk, s így létezővé teszünk mindent. Maxim ajtókat képzél a falakra, én belépek rajtuk, egy pillanatra azt érzem, csak nekünk tágulhat így ki a világ, mert csak mi tudjuk, hogy az itt egy kicsit mindig máshol is, s hogy máshonnét nézni az *ittet*: no, ez lenne a *művészet*. És ilyenkor csak a halált nem tudjuk sehonnét nézni, mert a halál mindig probléma, mindig *kérdőjel*. Boncoláskor éles szikék matatnak a húsban, a halálra keresik a választ, de csak a halál okát tudják meghatározni, maga a halál megmarad rejtélynek.

– Én a halált amúgy egy jól szituált középkorú férfinak képzelem – mondja nevetve Maxim –, tudod, olyannak, akire még az életed is bátran rábízhatod. Aprócsikos ing, selyem nyakkendő, jól fésült haj, és a zsebében mindig ott csörög a „*tic tac*”. Egy kicsit valóság, egy kicsit reklám, egy kicsit nyersanyag: egy többfunkciós valami, amire bármi ráépíthető – még az élet is. A halál csak viszonyfogalom. Egy alkalommal ültem a fotelemben, a reggeli kávé kortyolva, és az életre akartam hasonlószerű vá-

laszt találni, amikor valaki csöngetett. Kinyitottam az ajtót, és máris két vérszektás akart beesni a lakásomba, hál' isten, kevés sikerrel. Bizonyára azonnal feltűnt nekik, hogy nem rokonszenvezek velük, így gondolták, meghitt beszélgetéssel oldhatnánk valamicskét a hangulatot. Meg is szólt az idősebb nő: Fiatalember, ön szerint van élet a halál után? A másik szeme közben összevissza golyózott – figyelte a reakcióim. Normális körülmények között nem állok szóba efféle jöttmentekkel, de gondoltam, itt az idő, most én is próbára tehetem kőkemény hitüket: És önök szerint van élet a halál előtt? – kérdeztem. A beszélgetés itt véget ért, a kérdés megmaradt költőinek, s csak nagy sokára tudatosodott bennem, hogy valójában az életet nem tudjuk megmagyarázni – nem tudunk túllépni azon, hogy pusztán van. Úgy gondoljuk, ha a halálra választ tudnánk adni, akkor az élet rejtélyét is megfejtenénk. Az egyik ismeretlentől ingázunk a másik ismeretlen felé, és ami a kettő között van, azt nagyképpően, vagy csak éppen meggondolatlanságból *útnak* (s) nevezzük. Céljainkat apró darabkákra szaggatjuk, mint tapasztalt anyókák a tésztát pogácsaszaggatóval. Először nagy sikereket várunk, majd megelégszünk az apró beteljesülésekkel: egészen jól megtanuljuk, hogyan idomítsuk magunkat az életünkhöz. Megtanuljuk azt, hogy a kis sikerek folyton pofozzák az embert előrefelé, a nagy siker viszont olyan, mint egy jól irányzott seggberúgás. Maxim szerint nem mindegy, hogyan babrálunk céljainkkal, a minőség elvétől megindulva formás tomporokba és keblekbe kapaszkodva próbáljuk magunk átvergődni az éjszakán, rohanunk egyenesen a reggel felé...

Hajnal van. A Hold, mint üveggolyó, vagy fényes csapágsörét gurul át az égen, hogy aztán átadja helyét a... A tömbházak fölött felhők tűnnek föl hirtelen, keretbe foglalják a várost, mint ahogyan a haj az emberi arcot – Elvis Presley haja... Aloha, miszter hajolaj! A Lazar cár bulvár, mint egy hosszú sál tekeredik a nyakad köré. Ha esernyőt fogsz kezvedbe, a járda talpad alatt, mint húr – vagy szárítókötél – feszül. Amerre nézel, építkezések – óriási támszerkezetek tartják a látóhatárt.

Állok az út szélén, a karomon Che Guevara széldzsekije, hónom alatt Miguel de Unamuno Don Quijote és Sancho Panza élete című kötete. Taxit kéne fogni. Autók túlkölnnek, a szélvédők mögött a kormányval ideges sofőrök birkóznak, rám senki sem figyel: a könyv átka. A könyv arcai és pofái: teremtés és megsemmisítés – Maxim beszélt erről az éjszaka. Olykor kiszippant a valóságból, és önnön valóságába helyez, olykor úgy lök az „istenadta nép” elé, ahogyan kegyetlen uralkodó vettet szolgálíval az oroszlánok elé. A könyv amolyan bűvészkalap – folytatja Maxim –, sokszor átkozod magad, amiért nincs rajtad fehér kesztyű, és koszos, avatatlan kézzel hozzá mersz érni. Nagy sokára megáll egy pasas, beülök, de alig rántom

magamra az ajtót, rögtön kijelenti, nem akar tőlem venni semmi szart, s ha tehetem, hazáig ne is foglalkozzam vele, nézzem a tájat, vagy bánja is ő.

Szektásnak néznek, és jelen pillanatban egyetlen érvet sem tudok ez ellen felhozni. Valójában tényleg szektás vagyok, az irodalomban hiszek, az irodalom szektása vagyok, egy grafomán, szövegfaló marha, akinek mindenhol a pofájára csapják az ajtót, mindig rázárnak egy szobát. Most is ez lesz, előbb vagy utóbb – elolvasnak, és reám csukják a folyóirat fedelét, visszazárnak a többi név közé, aztán úgy kapnak a hónuk alá, mint én Unamunót. És talán valahol majd őket is szektásnak nézik, ha mindenből a *Maximum*ot szeretnék, s ha lehet – most.